

Tagasivaade Wiedemanni keeleauhinna keelepäevale

21. aprillil toimus Haridus- ja Teadusministeeriumi, Emakeele Seltsi, Väike-Maarja Vallavalitsuse ja Väike-Maarja Gümnaasiumi korraldusel Väike-Maarjas Wiedemanni keeleauhinna keelepäev, mis seekord oli pühendatud tänavusele Wiedemanni keeleauhinna laureaadile Ain Kaalepile.

Pärast ettekandeid rahvamajas istutati Väike-Maarja keeletammikusse Ain Kaalepi tamm.

Kokkutulnud kuulasid Ain Kaalepit sõnas ja pildis infotehnoloogiliste vahendite vahendusel, sest auväärses eas Kaalep otsustas oma tervist pikale sõidule mitte raisata. Kuulajad said Eesti Rahvusringhäälingu “Keelekõrva” saate vahendusel teada, mida arvas Ain Kaalep keeleauhinda saades ja kuidas temas süvenes huvi keele vastu.

Miks just Wiedemanni keeleauhind?

Keeleteadlane Mati Hint luges ette eelnevalt Ain Kaalepiga kooskõlastatud kirja “Wiedemanni keeleauhinnas peegeldub Eesti ühiskond ja vaimuelu”. 1988. aastal asutasid Wiedemanni keeleauhinna asutasid Irma Sild, Jüri Sild ja Rudlof Rimmel. Nende mure eesti keele pärast pole olnud vähem siiras kui Wiedemanni keeleauhinna laureaate oma. “Wiedemanni keeleauhind on muutunud eesti keeleteadlaste ja keelega tegelejate hulgas üheks kõige hinnatumaks tunnustuseks. Miks Rudolf Rimmel soovitas eesti keele auhinnale just Wiedemanni kättevarju, seda ma ei tea. Kuid tean, et see kättevari on väga õnnestunud: Wiedemann on mitte ainult kõige suurem grammatik, kes kunagi on Eesti pinnal sündinud, vaid ta oli ka keiserliku Venemaa akadeemik, sellisena maailmateadlane, kes võis eesti keelele vaadata natuke kõrvalt...”

Meie keelepai keelerahvale

Vallavanem Urmas Tamm ütles kokkutulnuid tervitades, et eraalgatuslikult sündinud Wiedemanni keeleauhinna külge on jäänud tema loojate ja säilitajate hingesoojus: “Keeleauhind on meie pai, tänu meie keele hoidjatele, keele uurijatele, keele korrastajatele ja keele õpetajatele.”

Wiedemanni keeleauhind on eesti vaimuühiskonna võrdkuju

Mati Hint: “Wiedemanni keeleauhind on vaba auhind. Auhinna laureaate hulgas on erineva spetsialiseerumisega keeleteadlasi, sõnaraamatute tegijaid, keelekorraldajaid, praktikuid, murdekogujaid, polüglotte, kirjanikke, ajakirjanikke, keeletoimetajaid – kõigi laureaate keeletegevuse ühisosa ei saa olla kuigi suur.” Hindi sõnul on siiski üks tunnus, mis suuremal või vähemal määral ühendab kõiki Wiedemanni keeleauhinna laureaate. “See on kiindunud, peaaegu kirglik suhe eesti keelega, veendumus, et eesti keel on absoluutselt täisväärtuslik, et meil on õigus elada oma elu eesti keeles ja selles õiguses kahtleminegi on reetmine. Wiedemanni keeleauhind on Eesti vaimuühiskonna võrdkuju ja on ehk päris hea, et diapason on nii avar.”

Miks just Ain Kaalep?

Tänavu otsustas valitsus määrata Wiedemanni keeleauhinna Ain Kaalepile kui emakeelse sõnakasutuse suurmeistrile tiptasemel luule- ja proosaloomingu, kui silmapaistvale

kultuuriisiksusele maailma kõrgkultuuri originaalteoste eesti keelde vahendamise ja kui kodanikule eesti keele, eestluse ja Eesti kaitsmise eest.

Mati Hint, kes Ain Kaalepi keeleauhinna kandidaadiks esitas, ütles, et tema jaoks oli kõige muljetavaldavam Ain Kaalepi kultuuritöö 1960-ndatest aastatest alates. “Sõjast ja Stalini ajast räsitud õhkkonnas oli seegi ime, kuidas 1960-ndatel, niipea, kui tekkis väiksemgi võimalus kärbitud vaimse horisondi piire avarada, niipea need avardajad ka tekkisid, Ain Kaalep esimeste seas.

Kaalepi kodanikuhoiak ja vastutustunne oma sõnade eest võiks olla eeskujuks nii Wiedemanni laureaatidele kui eesti vaimukultuuri esindajatele laiemalt.” Mati Hint rääkis, et Wiedemanni keeleauhinna laureaatkond esindab inimesi, kellele armastus eesti keele vastu on olnud nii nende eneseteostus kui ka kõige loomulikum viis lülituda eesti vaimukultuuri maailma. Sellise vaatenurga all on Ain Kaalep väga truu eesti keele armastaja ja eesti vaimukultuurist hoolija.

Inimene on sõnaolend

Keelepäeva lõpetavas videomõtiskluses nentis Ain Kaalep, et “kuidagi on mulle selgeks saanud, et inimene on sõnaolend ja inimkonda saab just tundma õppida sõnadest, ja sellest, kuidas ta neid sõnu sisustab ja seob”.

“Oo tundmatud toredad inimesed, mis rõõm on teid armastada sõnastike kaudu, grammatikatele tuginedes, mis aare on inimkonnal teie keelte musttuhande näol,” kõlasid meie rahvamaja saalis Ain Kaalepi luuleread “Tundmatutele inimestele” 50 aasta tagusest luuletusest.

Hilje Pakkanen